MAATALOUS

Keskustelu eläinten hyvinvoinnista on polarisoitunut ja politisoitunut. **PROFESSORI JAAKKO MONONEN, ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO JA LUONNONVARAKESKUS LUKE**

Afrikkalaiset sikaruttotapaukset 2014 ja 2015

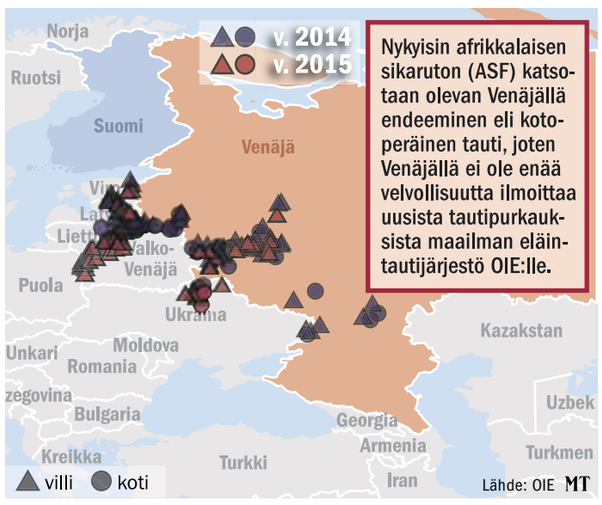

Afrikkalainen sikarutto jatkaa leviämistään

Afrikkalainen sikarutto (ASF) leviää Venäjällä edelleen.

Taudin takia Etelä-Venäjällä Orlovin alueella lopetettiin 27 000 sikaa ja Voronetzhin alueella noin 9 000 sikaa viime joulukuussa, kertoo Eläintautien torjuntayhdistys ETT viitaten PigProgress-verkkosivun asiaa koskeviin uutisiin.

Lisäksi Kurskin alueella ASF:ää on löydetty lihaluurehujauhosta.

Moskovan alueella viruksen genomia todettiin makkaraa valmistavan laitoksen näytteistä, ETT kertoo. Aiemmin virusta on havaittu lihaa sisältävissä elintarvikkeissa Venäjällä ja Baltiassa.

ASF-virus ei tartu ihmiseen, eikä vaaranna elintarvikehygieniaa. Sen sijaan sioille tauti on erittäin vaarallinen, ETT muistuttaa.

Viime viikolla virolainen Maaleht kertoi verkkosivuillaan, että Virossa on löydetty kahdeksan uutta afrikkalaiseen sikaruttoon kuollutta villisikaa.

Maailman eläintautijärjestön OIE:n verkkosivujen mukaan viime joulukuun alun jälkeen uusia ASF-tapauksia on todettu myös Liettuassa, Valvo-Venäjällä lähellä Puolan rajaa sekä Ukrainassa Valko-Venäjän ja Venäjän rajan tuntumassa.

MAIJA ALA-SIURUA

JAANA KANKAANPÄÄ

Sipuleita viljellään yli 20 erilaista tyyppiä.

Vuoden vihannes on sipuli

Puutarhaliitto ja Kotimaiset Kasvikset ovat valinneet vuoden vihannekseksi sipulin.

Sipulista tuli vuoden vihannes, koska se kuuluu joka kokin keittiöön. Sipuli maustaa ruokia kaikissa kulttuureissa ja sen kuoriminen aloittaa kokkauksen niin kotona kuin ammattikeittiössäkin.

Sipulin valtteja ovat maku, terveellisyys, ekologisuus, monikäyttöisyys ja hinta, valintaperustelut kuuluvat.

Sipuli alentaa veren kolesterolitasoa, vahvistaa immuunijärjestelmää ja auttaa ehkäisemään syöpä-, sydän- ja verisuonisairauksien kehittymistä. Terveysvaikutukset aiheutuvat sipulien sisältämistä orgaanisista rikkiyhdisteistä, flavonoideista ja suojaravintoaineista.

Sipuliin ei myöskään kyllästy, koska sipuleita viljellään yli 20 erilaista tyyppiä. Kaupasta sipuleita saa talvikautena ainakin 15 erilaista. Eniten viljelty ja käytetty sipuli on keltasipuli, mutta tuttuja ovat myös puna-, salotti-, purjo-, kevät-, ruoho- ja valkosipuli.

Suomalainen sipuli tulee pääosin Ahvenanmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjois-Savon viljelijöiltä. Vuosittainen tuotantomäärä on noin 25 miljoonaa kiloa.

Vuoden vihanneksen valitsevat vuosittain Puutarhaliitto, Kotimaiset Kasvikset, muut alan järjestöt, asiantuntijat ja viljelijät. Valinnan tavoitteena on monipuolistaa vihannesten käyttöä ja tuntemusta.

MAIKKI KULMALA

Uusi tilojen neuvontajärjestelmä käyttöön tukihakuun mennessä

Moni viljelijä ihmettelee paraikaa esimerkiksi sitä, mihin sitoutuu uutta ympäristökorvausta hakiessaan. Tähän ja moneen muuhun kysymykseen voi saada tuettua apua uudesta neuvontajärjestelmästä.

MARKKU VUORIKARI

Maatilat voivat saada tuettua neuvontaa muun muassa eläinten hyvinvointikorvaukseen liittyviin kysymyksiin. Vuonna 2013 eläinlääkäri Kristiina Sarjokari antoi neuvoja eläinten hyvinvointitukeen sitoutuneelle Minna Vildenille.

Maatilat voivat tästä keväästä alkaen saada tuettua neuvontaa muun muassa ympäristökorvauksen, eläinten hyvinvointikorvauksen ja viherryttämistuen ehtojen läpikäyntiin. Tuen ansiosta viljelijä maksaa neuvonnasta vain arvonlisäveron.

Uusi neuvontajärjestelmä korvaa kaksi viime vuoteen asti käytössä ollutta neuvontajärjestelmää, täydentävien ehtojen tilaneuvontajärjestelmän ja maatilojen energiaohjelman.

Niitä viljelijät käyttivät varsin vähän, kertoo Maaseutuviraston (Mavi) eläin- ja erikoistukiyksiköstä ylitarkastaja **Merja Uusi-Laurila**.

Uuden järjestelmän vastaanoton suhteen hän sen sijaan on toiveikas. Järjestelmä on viljelijälle huomattavasti edeltäjiään vaivattomampi muun muassa siksi, että tuen hakemisesta huolehtivat neuvojat.

Neuvoja hoitaa tarvittavan byrokratian eli tekee tuesta ennen neuvontakäyntiä ilmoituksen Maaseutuviraston Hyrrä-palveluun. Korvauksen maksua hän hakee palvelusta neuvontakäynnin jälkeen.

Viljelijän kontolle jää vain haluamansa neuvojan valinta ja arvonlisäveron maksaminen.

Neuvojan oltava Mavin hyväksymä

Neuvontajärjestelmä on tarkoitus saada käyttöön maaliskuussa. Näin viljelijä saa neuvojien apua silloin, kun hän punnitsee vaihtoehtojaan päätukihaussa, Uusi-Laurila toteaa.

Tukea ei voi saada mistä tahansa neuvonnasta eikä minkä tahansa neuvojan työstä. Palvelu pitää ostaa Mavin ylläpitämään neuvontarekisteriin hyväksytyltä neuvojalta.

Rekisterin on tarkoitus avautua Mavin nettisivuille maaliskuussa. Tarkka ajankohta ei Uusi-Laurilan mukaan ole vielä tiedossa, sillä maaseutuohjelmassa edellytetään neuvojien kilpailuttamista hankintalain mukaisesti, mikä tarkoittaa käytännössä monimutkaista ja aikaa vievää menettelyä.

Mavi järjesti neuvojaksi haluaville tarjouskilpailun syksyllä, ja nyt käynnissä ovat tentit.

MARKKU VUORIKARI

KARI SALONEN

Ympäristökorvaus eroaa toimenpiteiltään aiemmasta ympäristötuesta. Ehtojen punnitsemiseen voi saada tuettua neuvontaa.

Neuvontaa kaudella enintään 3 500 eurolla

Neuvonnasta maksetaan tukea tukiehtojen mukaan 63 euroa tunnilta. Yksittäinen neuvontatapahtuma voi maksaa yhteensä enintään 1 500 euroa.

Vuosittaista kattoa sen enempää neuvontatapahtumien määrälle kuin niiden hinnalle ei ole asetettu, mutta koko ohjelmakaudella eli vuosina 2015–2020 yksittäinen tila voi saada tuettua neuvontaa enintään 3 500 euron arvosta.

”Se on viljelijän itsensä valittavissa, miten enimmäissumman haluaa käyttää”, Uusi-Laurila toteaa.

Maatilojen neuvontajärjestelmä on osa EU:n maatalouspolitiikan uudistusta ja pakollinen kaikille jäsenmaille. Neuvonta rahoitetaan maaseutuohjelmasta.

JUHANI REKU

Neuvoja auttaa setvimään tukiehtoja

Maatalouden ympäristökorvaus eroaa valittavissa olevilta toimenpiteiltään selvästi aiemmasta ympäristötuesta. Aiemmasta poikkeavat myös toimenpiteistä maksettavat korvaukset.

Monella viljelijällä on paraikaa punnitsemisen paikka: mitkä ovat toimenpiteiden aiheuttamat kustannukset ja niistä saatava korvaus? Kannattaako uuteen järjestelmään sitoutua?

”Jokaisen tilan täytyy nyt omista lähtökohdistaan arvioida korvauksesta saatavat eurot ja ehtojen aiheuttama työmäärä sekä kustannukset ja punnita, onko korvaukseen sitoutuminen siitä saatavan korvauksen arvoinen”, ohjeisti MTK:n maatalouslinjan tutkimuspäällikkö **Juha Lappalainen** MT:n haastattelussa 5. tammikuuta.

Eurojen ja ehtojen punnitsemiseen voi saada tuettua neuvontaa uudesta maatalouden neuvontajärjestelmästä.

Neuvontaa voi saada myös viherryttämistuen ja eläinten hyvinvointikorvauksen ehdoista.

Pro Agria kehitti ehtojen vertailuun tukipuntarin

Maaseutuviraston hyväksymät neuvojat ovat selvillä vasta runsaan kuukauden päästä.

Yksi kilpailutukseen osallistunut taho on Pro Agria, joka on kehittänyt tukiehtojen ja -eurojen vertailua varten Tukipuntariksi nimetyn työkalun, kertoo palveluryhmäpäällikkö **Sari Peltonen**.

Tukipuntarin avulla neuvoja voi käydä asiakkaan kanssa läpi tilalle valittavissa olevat toimenpiteet ja niistä maksettavat tuet ja korvaukset. Ohjelma ottaa huomioon eri toimenpiteiden reunaehdot ja rajoitukset, esimerkiksi sen edellyttämät vähimmäis- tai enimmäispinta-alat.

Uudessa ympäristökorvauksessa pääosassa lohkokohtaisista toimenpiteistä tuki maksetaan vuosittain sille pinta-alalle, jolla toimenpidettä toteutetaan. Siksi tukisummia voidaan verrata myös valitsemalla toimenpiteitä erisuuruisille pinta-aloille.

”Valinta helpottuu, kun viljelijällä on edessään hintalaput eri vaihtoehdoille”, Peltonen korostaa.

JUHANI REKU

TILANEUVONTA

Ilmaista neuvontaa moneen pulmaan

Uusi tilaneuvontajärjestelmä on käytettävissä huomattavasti monipuolisemmin kuin aiempi täydentävien ehtojen neuvonta.

Sitä myönnetään edelleenkin täydentävien ehtojen läpikäyntiin tilalla, mutta jatkossa myös muihin tukikysymyksiin, ympäristö- ja hyvinvointikysymyksiin sekä tiettyjen suunnitelmien laadintaan.

1. Tuet:
- ympäristökorvauksen toimenpiteiden vertailu ja valinta
- viherryttämistuen vaatimusten täyttäminen
- luonnonmukainen tuotanto, tuki ja sen ehdot

2. Ympäristö ja eläinten hyvinvointi:
- kasvinsuojelu ja integroitu kasvinsuojelu (ip-viljely)
- vesien ja maaperän suojelu tilalla
- luonnon monimuotoisuuden edistäminen tilalla
- ilmastonmuutoksen hillitsemisestä ja muutokseen sopeutumisesta
- maatalousmaan säilyttäminen
- tuotantoeläinten hyvinvointi ja terveys
- ympäristötehokkuuteen liittyvistä seikoista, esimerkiksi energian käytön tehostamisesta ja uusiutuvasta energiasta.

3. Muut neuvontapalvelut: Neuvontakäynnillä voi teettää
- tilan energiasuunnitelman
- tilan ympäristösuunnitelman
- tuotantoeläinten terveydenhuoltosuunnitelman.

UUTUUS!
Ota käyttöön se paras, kaurankuoresta puristettu A-Rehun
A-Pelletti
POLTTOAINEEKSI tai KUIVIKKEEKSI
• edullinen vaihtoehto • erittäin hyvä lämpöarvo ja imukyky
Hinnat voimassa 31.3.2015 asti: irto 70 e/tn + alv ja rahti, suursäkki 125 e/tn + alv ja rahti
Lisätiedot ja tilaukset
www.a-kauppa.fi
tai p. 010 316 0614
A-Rehu

Nautojen hyvinvointia edistetään teemavuodella

”Tärkein eläinten hyvinvointiin vaikuttava tekijä on ihminen”, painotti maidontuottaja **Riikka Peltola** Mäntsälästä nautojen hyvinvointi -teemavuoden aloitustilaisuudessa tiistaina Helsingissä.

Valion alkutuotantojohtaja **Juha Nousiainen** muistutti eläinten hyvinvoinnin ja terveydenhuollon kohentamisen olevan osa liiketoiminnan kehittämistä.

”Tässä yrittäjät ja heidän hyvinvointinsa ovat tekemisen keskiössä: taloudellinen ja sosiaalinen tilanne sekä jaksaminen. Jos nämä eivät ole kunnossa, karja tuskin voi kovin hyvin.”

Helsingissä neuvojien harteille laskettiin iso vastuu teemavuoden onnistumisesta. Neuvontakäyntejä tehdessään heidän pitäisi kulkea silmät avoinna ja herkin korvin, jotta he osaisivat opastaa tuottajaa oikeissa asioissa oikeaan aikaan.

Hausjärveläinen maidontuottaja **Aino Wathen** kertoi tuottajan tilasokeuden kertovan usein väsymyksestä ja rutinoitumisesta. Tarvitaan ulkopuolisia, jotka tulevat tilalle ja näkevät tilanteen uusin silmin mutta tajuavat tilan arjen.

”Pitää ymmärtää, mihin asioihin puuttumalla päästään parhaiten eteenpäin.”

Peltola muistutti valtavasta byrokratiasta ja säädösten määrästä, joiden ikeen alla tuottajat tekevät työtään. Pelko virheistä ja tukimenetyksistä aiheuttaa stressiä, jota ammattitaitoinen neuvoja voi helpottaa

”Neuvojan pitää osata suomentaa säädöksiä ja tutustua valvontakaavakkeisiin, jotta hän osaa opastaa niihin liittyen.”

Kaikki tilat mukaan terveydenhuoltoon

Nautojen hyvinvointiin keskittyvän teemavuoden toteuttavat Eläintautien torjuntayhdistys ETT, Faba, Pro Agria ja Valio.

Teemavuoden käytännön toimia vasta pohdittiin tiistaisessa aloitustilaisuudessa, mutta Nousiainen kertoi Valion toimista.

”Tänä vuonna asetetaan tavoitteeksi, että kaikki valiolaiset maitotilat ovat järjestelmällisen nautojen terveydenhuollon piirissä vuoteen 2020 mennessä.”

Teemavuoden kuluessa Nousiainen toivoo yhdessä tekemisen ja tietojen vaihtamisen kohenevan.

Terveydenhuollon ja eläinten hyvinvoinnin edistämisen työkaluja pitäisi kehittää niin, että ne kaikki kuuluvat nautojen kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän Nasevan alle ilman päällekkäisyyksiä.

Kolmanneksi Nousiainen haluaa, että Suomen kansallisen eläinten terveydenhuollon ETU-verkoston toiminta heräisi eloon.

MAIJA ALA-SIURUA

Voiko nautatilan hyvän arjen tuotteistaa?

Tutkimukset osoittavat kuluttajien tietävän nykymuotoisesta nautakarjataloudesta varsin vähän. Heillä on kuitenkin vakaita käsityksiä siitä, mistä siinä on kysymys ja millaisissa oloissa eläin voi hyvin.

Monen kuluttajan mielissä eläinten asiat olivat hyvin ”silloin ennen 1950-luvulla”, mutta eivät enää tehomaatalouden kurimuksessa, pohdittiin nautojen hyvinvointi -teemavuoden aloitustilaisuudessa tiistaina Helsingissä. Esiin nousi myös se, että liian moni sekoittaa tuotanto- ja lemmikkieläimet keskenään.

”Voidaanko nautojen hyvinvointi tuotteistaa niin, että se tyydyttää sekä tuottajia, elintarviketeollisuutta että kuluttajia”, pohti professori **Jaakko Mononen** Itä-Suomen yliopistosta ja Luonnonvarakeskus Lukesta.

Hän muistutti eläinten hyvinvointi -käsitteen olevan hyvin moniulotteinen. Siinä kietoutuvat yhteen tuottavuus ja terveys, eläimen tunnetila sekä luonnollinen elämä.

”Keskustelu eläinten hyvinvoinnista on polarisoitunut ja politisoitunut. Tuottajat ja tuottajajärjestöt painottavat enemmän tuottavuutta ja eläinsuojelujärjestöt eläinten tunteita ja oikeutta luonnolliseen elämään.”

Mononen kehotti pohtimaan myös sitä, säädelläänkö jokaista hyvinvointiasiaa lailla vai poistuuko ongelma esimerkiksi rakennemuutoksen kautta. Esimerkkinä hän mainitsi parsinavetoista luopumisen.

EU:n eläinten hyvinvointistrategiassakin todetaan, että lainsäädäntö ei välttämättä ole tehokkain tapa edistää hyvinvointia, Mononen kertoi.

MAIJA ALA-SIURUA